

לפרשת ואתחנן - נחמו

תשובה של חודש אב

הרב בועז לוריא, סגן ראש ישיבת נתניה

מדי שנה אנו קוראים את פרשת ואתחנן בשבת הראשונה שלאחר תשעה באב ושבת זו נקראת "שבת נחמו" על שם ההפטרה מספר ישעיהו הפותחת במילים: נחמו נחמו עמי יאמר א-להיכם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" מצא קשר בין תוכן פרשת ואתחנן לכך שפרשה זו נסמכה תמיד לתשעה באב.

במהלך הפרשה אנו קוראים על כך שמשה רבנו מבדיל ערי מקלט לרוצח לפני מותו למרות שערים אלה קבלו תוקף רק לאחר שנכנסו בני ישראל לארץ:

אֲזַ יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שְׁמֶשׁ: לְנֶס שְׁמָה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת רֵעֵהוּ בְּבִלְי דַעַת וְהוּא לֹא שָׂא לֹ מִתְמַל שְׁלִשׁוֹם וְנֶס אֶל אַחַת מִן הָעָרִים הָאֵל וְחִי[2]: וּמִסְבִּיר עַל כֵּן רִש"י: אֲזַ יִבְדִּיל - נִתַּן לֵב לֵהוּיֹת חֵרֵד לְדַבֵּר שִׁבְדִּילִים. וְצִרִיךְ לְהַבִּין, מִדּוּעַ הִיָּה חֲשׂוֹב לְמֹשֶׁה לְהַבְדִּיל אֶת עָרֵי הַמִּקְלָט בְּמִיּוּחַד לְאוֹר הָעוֹבְדָה שֶׁהֵן נִכְנָסוֹת לְתוֹקֵף רֵק לְאַחַר מוֹתוֹ?

ומסביר על כך ה"בית ישראל":

בכך שהבדיל משה ערי מקלט רצה לסלול עבור בני ישראל את יסוד החטא והחזרה בתשובה. המילים "אשר ירצח את רעהו בבלי דעת" מרמזות על דברי הגמרא במסכת סוטה דף ג' ע"א: ריש לקיש אמר: אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות לעומת זאת המשך הפסוק: "אשר ירצח את רעהו בבלי דעת והוא לא שגא לו מתמול שלשום" מרמזות על הנשמה של האדם שנקראת "רע" – חבר. נשמתו של האדם טהורה לגמרי אבל כאשר אדם חוטא הוא כביכול "ירצח את רעהו" – רוצח את נשמתו. אבל, משה רבנו סולל לאדם את הדרך לחזור בתשובה: "בעבר הירדן מזרחה שמש" האדם צריך לדעת שגם אם הוא נמצא בחשכת החטא עדיין יש לו אפשרות לראות את הזריחה – לעשות תשובה ולהאיר שוב את נשמתו.

דברים אלה אנו קוראים דווקא בפרשת ואתחנן מיד לאחר תשעה באב כדי להזכיר לנו שלמרות שבית המקדש חרב בעוונותינו, גם בחשכת הגלות עלינו לזכור שהשמש עדיין צפויה לזרוח על ידי זה שנעשה תשובה ונתקן את אשר חטאנו ובזכות זה נזכה לבניין בית המקדש מחדש. לאור הדברים הנ"ל מסביר האדמו"ר גם את דברי חז"ל תענית פרק ד אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים: ולכאורה, לא ברור הקשר בין ט"ו באב ליום הכיפורים. לאור דבריו של ה"בית ישראל" הקשר מובן. את חמישה עשר באב אנו מציינים ימים ספורים לאחר תשעה באב והרמז הוא שהימים שאחרי החורבן אינם נופלים בערכם מיום הכיפורים. כשם שביום הכיפורים ניתן לחזור בתשובה ולתקן את חטאינו כך גם בימים שלאחר החורבן כל אחד צריך להתעודד ולשאוב נחמה מכך ששערי תשובה לא ננעלו וניתן תמיד לחזור ולתקן.